

„ДИГИТАЛНА РАНИЦА – МОЯТА БЪЛГАРИЯ“ И НЕЙНОТО ПРИЛОЖЕНИЕ В ЧАСОВЕТЕ ПО ИСТОРИЯ

Юлия Симеонова

“DIGITAL SCHOOLBAG – MY BULGARIA”
AND ITS APPLICATION IN HISTORY CLASSES

Yuliya Simeonova

Abstract: *The current publication presents an electronic product developed as the result of project activity. “Digital Schoolbag – My Bulgaria” is an interactive school aid in the format of an electronic educational resource. Its main goal is to promote the interdisciplinary organization of curriculum content for Bulgarian schools abroad, using innovative didactic approaches and learning environment that provide a sustainable model for digital learning, applicable in emergency situations of different nature*

Keywords: *interactive school aid, e-resources, e-learning, history and civilizations.*

Съвременните предизвикателства, пред които се изправя образователната ни система, засягат и обучението на учениците, в т.ч. по история и цивилизации, в българските училища зад граница. Като просветни институции те са основен стожер за съхраняване на българското самосъзнание сред нашите сънародници в чужбина. Въпреки ангажираността на образователните експерти засиленото внимание и подкрепата, която се оказва на неделните училища, те все още са изправени пред сериозни проблеми, свързани с липсата на разнообразни и адекватни учебни ресурси, които да са подходящи както за присъствена, така и за електронна учебна среда. Това се отразява върху качеството на обучение и овладяването на ключови компетенции¹, необходими в съвременното дигитално общество. Образованието като социален феномен непрекъснато и адекватно трябва да се променя според времето, мястото и очакванията на всички заинтересовани, но най-вече на очакванията на учениците [Събева, П. 2023, с. 267–283].

---

¹ Вж. **Наръчник** за прилагане на компетентностния подход в обучението на бъдещи учители: <https://www.mon-nmuciot.bg/?npkr> (достъпен: август 2024).

Пандемията от COVID-19 предизвика криза, при която повече от всякога достъпът до образование се затвърди като един от основните фактори за социална промяна: учениците са ангажирани със социализиране в нов формат, а учителите са длъжни да се адаптират към нови образователни практики. Ситуацията, провокирана от световната пандемия, наложи светкавичен преход от традиционно към електронно обучение², което силно затрудни учебния процес и достъпа до качествени образователни ресурси сред българските ученици, включително и тези, живеещи в чужбина. Голяма част от използваните източници се оказаха неадаптирани към особеностите на обучението в чуждоезикова, различна от майчиния език, среда.

Настоящото изложение има за цел да представи електронната платформа *„Дигитална раница – моята България“*: интерактивно помагало за обучение на български език в чужбина, както и възможностите за работа с нея в часовете по история и цивилизации.

Платформата е резултат от проектна дейност³, разработена от авторски екип от ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ и в партньорство с две от организациите на българите в чужбина – „Съюз на българите в Кипър“ и Гръцко-българско сдружение за култура „Паисий Хилендарски“. Целевата група, към която са насочени проектните дейности, включва ученици от българските училища в чужбина, както и такива, които по някаква причина не посещават учебни заведения; учители по български език и литература, история и цивилизации и география и икономика в 1.–7. клас, директори и други педагогически специалисти, родители и представители на българската диаспора.

Проектът е съфинансиран от програма „Еразъм+“ на Европейския съюз и стартира през юни 2021 г., с продължителност 23 месеца. Неговата концепция е свързана с насърчаване на интердисциплинарната организация на учебното съдържание по български език и литература, география и икономика и история и цивилизации за българските училища в чужбина, използвайки иновативни дидактически подходи. Част от целите са:

- създаване на работещ модел за ефективно и качествено електронно обучение от 1. до 7. клас, който да бъде използван в българските училища зад граница при извънредни ситуации;

---

² Вж. **Георгиева-Лазарова, Ст.** Педагогически аспекти на електронното обучение. В. Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий“, 2021, с. 37–41.

³ Вж. Проект „Дигитална раница-моята България“: интерактивно помагало за обучение на български език в чужбина“. Договор № 2020-1-BG01-KA226-SCH-094970. <https://erasmus-vtu.bg/digitalbag> (достъпен: август 2024).

- с повишаване на ключовите дигитални компетентности на обучаемите от българските училища в чужбина чрез използване на иновативна система за учене, за контрол и самоконтрол на техните постижения, интегрирана в учебна образователна платформа;

- с повишаване професионалните компетенции на учителите чрез предоставяне на система от дидактически инструменти за постигането на образователните цели, включително такива, свързани с приобщаването и многообразието в условията на социална изолация при извънредно положение;

- с повишаване на интеграцията на информационно-комуникационните технологии в учебния процес спрямо обучаеми с различни нива на дигитална компетентност и др.⁴.

Резултатът от изпълнението на дейностите по проекта е интерактивното учебно помагало⁵, което е във формат на електронен образователен ресурс и включва три интелектуални продукта:

- с електронната учебна платформа;
- с интерактивно учебно помагало за ученици със свободен достъп за обучение на български език в чужбина;
- с методическо ръководство за учители.

Електронната учебна платформа⁶ предлага дидактически инструментариум в няколко стъпки – дизайн на учебното съдържание по модули, организация на комуникацията между учители и учениците, достъп до допълнителни и външни ресурси. Интелектуалният продукт дава възможност за разнообразие в дидактическите подходи и информационни канали, които да регистрират различните стратегии и стилове на учене с цел ефективно усвояване на учебното съдържание и формиране на компетентности за учене през целия живот. Платформата е инструмент за предметно и интердисциплинарно преподаване и учене по трите основни дисциплини в българските училища зад граница: български език и литература, география на България и история на България. Тя е и възможност за активно взаимодействие между основните участници в учебния процес в условията както на присъствено, така и на електронно обучение [Събева, П. 2023, с. 267–283].

Вторият интелектуален продукт – **интерактивно учебно помагало за ученици със свободен достъп за обучение на български език**

---

⁴ Вж. <https://digitalbag.bg/tseli> (достъпен: август 2024)

⁵ Вж. <https://digitalbag.bg/> (достъпен: август 2024)

⁶ Онлайн базираната образователна платформа по проект „Дигитална раница – моята България: интерактивно помагало за обучение на български език в чужбина“ е създадена от Красимир Стефанов, IT специалист, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“.

в чужбина⁷ е система от електронни образователни ресурси за учебни дейности. Те могат да бъдат прилагани в обучението по български език и литература, география и икономика и история и цивилизации (1.–7. клас) при различна организация на учебното взаимодействие. Помагалото е изградено от общо 6 компонента (*фиг. 1.*). Част от тях (интерактивни листове, речник на понятията и електронни тестове) са авторска интерпретация на нормативните изисквания в учебните програми спрямо изучаването на българския език, географията, историята, традициите и културата на България в училищата в чужбина. Друга част (интердисциплинарни модули и идеи за съвместно учене) може да се използва и извън прякото обучение по трите предмета.

Интерактивните („живи“) работни листове са създадени със софтуерното приложение LearningApps.org. Те могат да бъдат интегрирани в отделни макроструктурни единици от сценария на различни типове уроци и имат за цел:

- ✓ да окажат допълнителна подкрепа на учителите за организиране на ефективно обучение, базирано на дигиталните технологии и на иновативни и отворени педагогически практики;
- ✓ създаване на положителна нагласа и мотивация за учене;
- ✓ да служат като ресурс за самоподготовка, контрол и самоконтрол;
- ✓ да съдействат за повишаване на ключовите компетентности на обучаемите от българските училища в чужбина;
- ✓ да съдействат за съхраняването на българския език и идентичност и др.

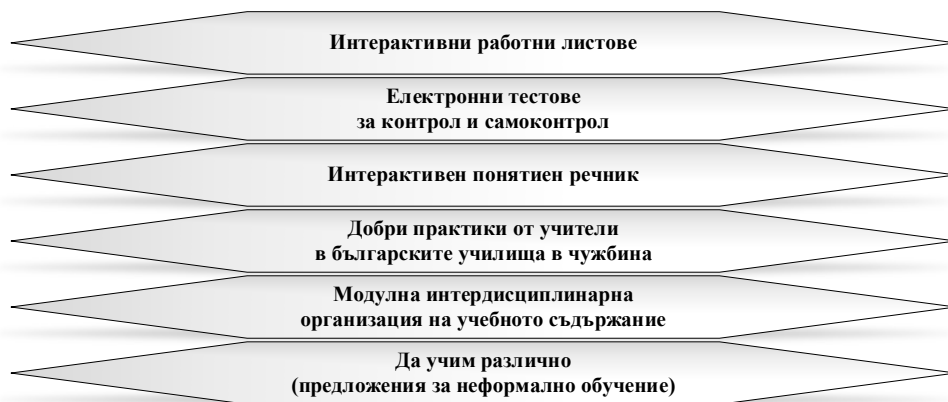
Основните им предимства са свързани с тяхната интерактивност и атрактивност.

За обучението по история и цивилизации са разработени общо 75 интерактивни упражнения (*фиг. 2.*) от 19 типа. Форматът им позволява да бъдат прилагани в учебния процес във вида, в който са създадени като модулно организирани интерактивни блокове, съответстващи на тематичното съдържание, наречени колекции – общо 11 (*фиг. 3.*), които изцяло покриват учебната програма по история и цивилизации за 5.–7. клас

---

⁷ Интерактивното учебно помагало за ученици със свободен достъп за обучение на български език в чужбина е създадено от авторски екип от ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ в състав: проф. д-р Димитър Симеонов, ръководител на проекта, експерт модул география и икономика (5.–7. клас); доц. д-р Петя Събева, експерт управление на екип интелектуални продукти, експерт модул география и икономика (5.–7. клас); доц. д-р Юлия Симеонова, експерт модул история и цивилизации (5.–7. клас); проф. дин Милко Палангурски, експерт модул история и цивилизации (5.–7. клас); доц. д-р Димка Димитрова, експерт модул български език и литература (1.–7. клас); проф. д-р Христо Бонджолов, експерт модул български език и литература (5.–7. клас).

за обучението, организирано в чужбина⁸. Всяка колекция носи името на тема от програмата и включва различен брой упражнения, с помощта които учениците по-лесно и забавно да усвояват учебното съдържание и да развиват своите компетенции. Като основен оперативен документ, учебната програма конкретизира целите и определя обхвата и структурирането на учебното съдържание по предмета за съответния клас [Кушева, Р. 2000, с. 77].

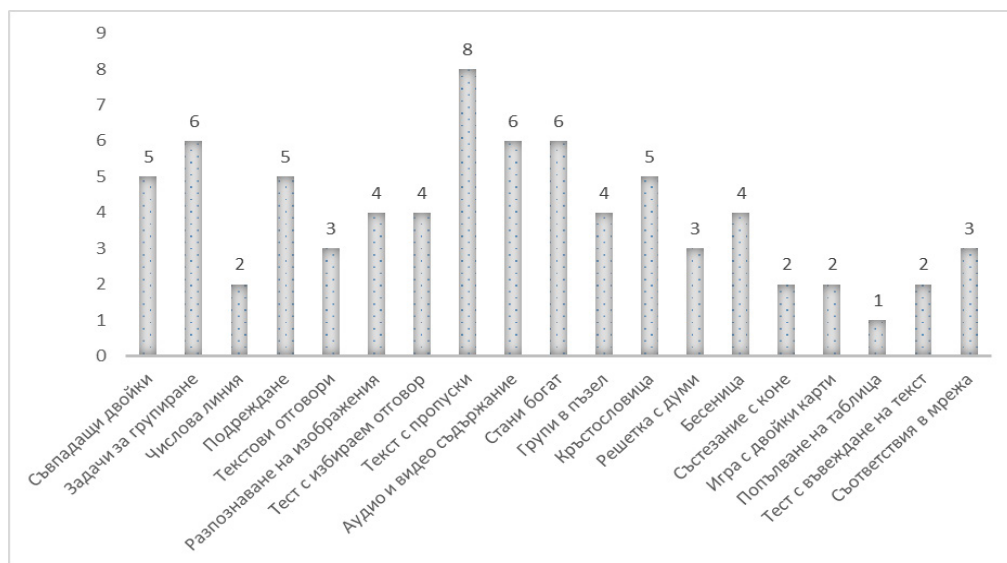
Фиг. 1. Компоненти на интерактивното учебно помагало със свободен достъп за обучение на български език в чужбина

В съдържателно отношение обучението по история и цивилизации в българските неделни училища представлява пълен курс по българска история – от първите свидетелства за живот по днешните български земи до началото на XXI век. Подборът на учебното съдържание, фокусирано върху българското минало, разкрива функцията на историята да формира и съхранява българската историческа памет, българското самосъзнание и българската национална идентичност сред нашите сънародници в чужбина.

В зависимост от целта и нагласата на учителя по история, интересите и възможностите на учениците, както и организацията на учебния процес, работните листове биха могли да се комбинират или да се ползват самостоятелно във всеки етап от урока по история⁹:

⁸ Вж. Учебна програма по история и цивилизации за V – VII клас за обучение, организирано в чужбина – https://www.mon.bg/nfs/2018/01/istioia_5_7kl_f.pdf (достъпен: август 2024).

⁹ Вж. примери на интерактивни упражнения от колекция „Българско възраждане (XVIII – XIX в.)“ – <https://digitalbag.bg/zhivi-rabotni-listove/istoriya-i-tsvivilizacii/tema8-balgarsko-vazrajthane> (достъпен: август 2024).

Фиг. 2. Интерактивни работни листове по история и цивилизации (5.–7. клас)

Фиг. 3. Заглавия на колекции, съответстващи на основни теми в учебната програма

- ✓ уводно-мотивационна част – за въвеждане в историческото мислене на учениците и за актуализиране на вече усвоена историческа информация;
- ✓ същинска част – при разработване на основното информационно ядро в съчетание с традиционни дидактически средства;

✓ контролно-рефлексивен етап, когато се затвърждава новата информация и се осмисля основната идея на урока.

Предвид факта, че учебната програма по история и цивилизации за 5.–7. клас за обучението, организирано в чужбина, се припокрива в структурно и съдържателно отношение с тази за българските училища (по отношение на темите, свързани с история на България за възраст 5.–7. клас)¹⁰, интерактивните упражнения успешно могат да се прилагат и в часовете по история в страната.

Следващ компонент на интерактивното помагало са **електронните тестове за контрол и самоконтрол**. Те са създадени като дигитални инструменти с цел подпомагане дейността на учителите при регистриране на текущите постижения на учениците по основни теми от учебното съдържание по география и икономика и по история и цивилизации. Тестовите батерии са съобразени с изискванията на учебната програма и дават възможност за количествена оценка на постигнатите резултати от обучението, като измерват нивото на овладените проектирани компетентности¹¹.

Общият брой на тестовете за контрол по история и цивилизации е 6. Той покрива всички теми от учебната програма за обучението, организирано в чужбина. Първите четири (Въведение в историята, Праистория, Древна Тракия и Древен Рим) са обединени в един тест, със заглавие „Древност“. Учебното съдържание за периода на османското владичество и Българското възраждане се оценява комплексно, както и компетентностите на учениците по отношение на историята на България след 1944 г. до днес. Въпросите са разработени въз основа на таксономията на Б. Блум и включват задачи от първите три когнитивни нива: знание, разбиране и приложение. Всеки тест се състои от 12 въпроса, свързани с понятия, факти, личности и идеи от българската история. В зависимост от начина на тяхното изпълнение са разработени два типа въпроси и за-

---

¹⁰ Вж. Учебна програма по история и цивилизации за V – VII клас за обучението, организирано в чужбина – https://www.mon.bg/nfs/2018/01/istioia_5_7kl_f.pdf (достъпен: август 2024).

Учебна програма по история и цивилизации за V клас – https://www.mon.bg/nfs/2023/11/up_v_history.pdf (достъпен: август 2024).

Учебна програма по история и цивилизации за VI клас – https://www.mon.bg/nfs/2023/11/up_vi_history.pdf (достъпен: август 2024).

Учебна програма по история и цивилизации за VII клас – https://www.mon.bg/nfs/2023/11/up_vii_history.pdf (достъпен: август 2024).

¹¹ Вж. Електронните тестове като дигитални инструменти за контрол, самоконтрол и оценка на учебните постижения. – В: *Методическо ръководство за учителя*, с. 61–65: <https://digitalbag.bg/rakovodstvo-za-uchitelya> (достъпен: септември 2024).

дачи: въпроси със структуриран отговор (с четири възможни отговора, от които само един е верен) и въпроси, изискващи от учениците сами да конструират отговорите си.

С помощта на рефлексивния тест по история учениците имат възможност да оценяват собствените си постижения, като регистрират текущи знания, умения и компетентности по основните теми от българската история. Тестовите за самоконтрол пряко кореспондират с изработените интерактивни работни листове по история, като дават качествена оценка на резултатите от овладяването на учебното съдържание, заложено в тях. Съставени са общо 11 такива теста, които съответстват на основните теми, предвидени в учебната програма за обучението, организирано в чужбина. Задачите включват въпроси, свързани с понятия, факти и личности от историята на България, и позволяват качествен самоконтрол на учениците. Всеки тест се състои от 5 въпроса с четири възможни отговора, от които само един е верен.

Интерактивният речник на основните понятия¹², свързани с изучаването на родната страна, е друга съставна част на помагалото. В него са включени 288 понятия, от които 147 се отнасят до учебното съдържание по география и икономика (напр. ждрело, язовир и др.), 74 по история и цивилизации (напр. княз, летопис, спяхия и др.), а 67 от понятията засягат и двата учебни предмета (напр. администрация, гражданин, демокрация, култура и др.). Голяма част от тях (напр. цар, религия и др.) са извън обхвата на учебните програми за обучението в чужбина, но тяхното включване и дефиниране ще позволи да се осмислят по-добре изучаваните процеси и явления и ще повиши лексикалната грамотност на българските ученици зад граница. Достъпът до речника позволява бързо и лесно да се интегрира в учебния процес.

Добри практики от учители в българските училища в чужбина е компонент, който подкрепя предметното обучение и е пространство за споделяне на реализирани иновативни идеи за планиране, организиране и провеждане на уроци по български език и литература, география и икономика, история и цивилизации.

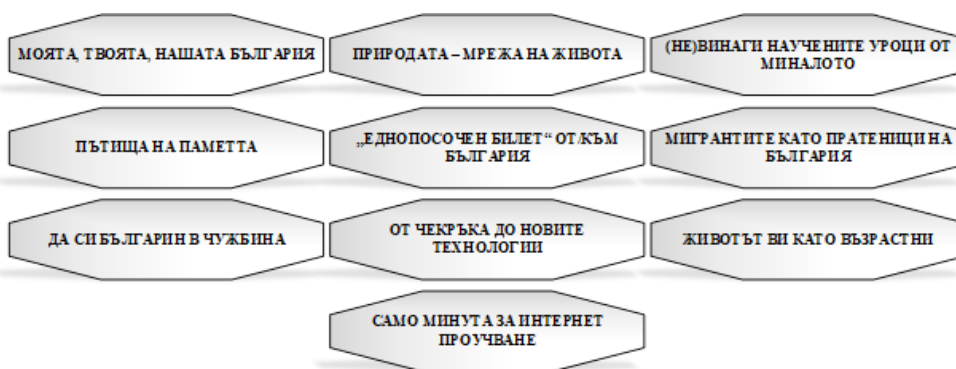
Най-креативната част от интерактивното помагало е **модулната интердисциплинарна организация на учебното съдържание**¹³, която е изградена от 10 интердисциплинарни модула (фиг. 4.).

---

¹² Вж. Речник А–Я: <https://digitalbag.bg/rechnik-a-ya> (достъпен: септември 2024).

¹³ Основен принос в идейния замисъл и реализацията на модулната интердисциплинарна организация на учебното съдържание има доц. д-р Петя Събева, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“.

Фиг. 4. Модулна интердисциплинарна организация на учебното съдържание по география и икономика и история и цивилизации за обучението, организирано в чужбина (5. – 7. клас)

Учебното съдържание във всеки от модулите е организирано интердисциплинарно на ниво знания за родната страна. Те представляват системи от познавателни дейности, разработени с помощта на дигиталния инструмент Padlet. Създадени са общо 93 упражнения, разпределени относително балансирано в десетте интердисциплинарни модула. Изпълнението на условията е обвързано с индивидуална или екипна работа на учениците с различни източници на информация. Дейностите могат да се интегрират в учебните часове по български език и литература, география и икономика и история и цивилизации или да се изпълняват самостоятелно¹⁴.

В следващите редове предлагаме възможност за интегриране на избрана дейност от интердисциплинарните модули в обучението по история и цивилизации (вж. *фиг. 5.* и *таблица 1.*)

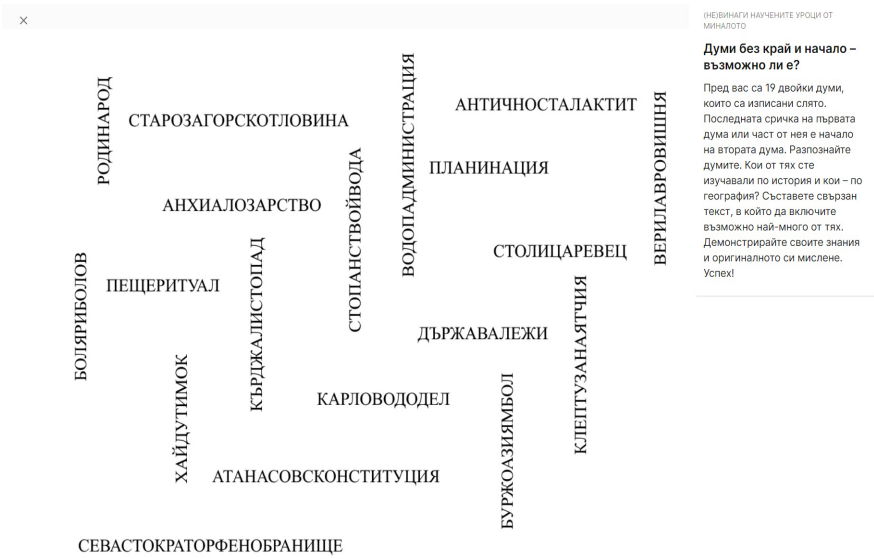
Да учим различно¹⁵ е последният компонент от интерактивното помагало. Този панел съдържа осем креативни идеи за реализиране на неформално обучение¹⁶. Фокусът в тях е насочен към активното участие не само на учениците, но и на техните родители. Основната цел, която обединява всички идеи, е развиване на езиковата грамотност. Предло-

¹⁴ Вж. Модулна интердисциплинарна организация на учебното познание – интерактивни инструменти за преподаване и за учене, вкл. при самоподготовка. – В: *Методическо ръководство за учителя*, с. 67–71 – <https://digitalbag.bg/rakovodstvo-za-uchitelya> (достъпен: септември 2024).

¹⁵ Панелът „Да учим различно. Интерактивното учебно помагало за български училища в чужбина като инструмент за неформално обучение“ е дело на доц. д-р П. Събева, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“.

¹⁶ Вж. Да учим различно: <https://digitalbag.bg/da-uchim-razlichno> (достъпен: септември 2024).

жените дейности предполагат съвместни преживявания, насочени към общуване на български език. За разлика от формалното обучение, при което учениците усвояват специфична терминология, при този начин на организация вниманието е фокусирано върху употребата на българския език в ежедневен и социален аспект¹⁷.

Фиг. 5. Интерактивен модул „(Не)винаги научените уроци от миналото“
Дейност „Думи без край и начало – възможно ли е?“

Таблица 1. Примерен вариант за интегриране на избрана дейност
от интерактивния модул „(Не)винаги научените уроци от миналото“
в часа по история и цивилизации¹⁸

Заглавие на дейност	Думи без край и начало – възможно ли е?
Очаквани резултати на ниво учебно съдържание/компетентности	Спомага за осмисляне и съвместно използване на основни общи понятия. Развива техниките на четене и писмената култура на учениците, а чрез използваните понятия обогатява и езиковата им култура.

¹⁷ Вж. Да учим различно. Интерактивното учебно помагало за български училища в чужбина като инструмент за неформално обучение. – В: Методическо ръководство за учители, с. 71–73: <https://digitalbag.bg/rakovodstvo-za-uchitelya> (достъпен: септември 2024)

¹⁸ Предложеният пример е авторски и е част от Методическо ръководство за учители, с. 89–90: <https://digitalbag.bg/rakovodstvo-za-uchitelya> (достъпен: септември 2024)

Подходяща за възрастова група	12 – 13 години
Продължителност за изпълнение	40-45 минути (в зависимост от нивото на владеење на български език)
Вид дейност	Самостоятелна работа
Цели	Фокусът е насочен към развиване на езиковата и писмената грамотност чрез използване на основни общи исторически и географски понятия.
Технология на интегриране в учебния процес	Образователната технология може да се реализира като самостоятелен компонент в урок за дейности. Стъпка 1: Фокусирайте вниманието на учениците към необходимостта от разбиране смисъла на използваните понятия и тяхната правилна употреба. Стъпка 2: Запознайте учениците с условието на упражнението и организирате дейностите. Стъпка 3: Поставете първата задача за откриване и разпознаване на 19-те двойки думи, като определите време за работа 10-15 минути (според нивото на владеење на български език). Стъпка 4: След като думите са разпознати, учениците трябва да ги групират, като посочат или оцветят в различни цветове тези, които са изучили по история, по география и тези, които са общи. Проведете беседа, чрез която да установите нивото на разбиране на предложените думи. В случай на затруднение, насочете учениците да потърсят помощ от речника в електронната платформа. Стъпка 5: Последната задача за учениците е да съставят свързан текст, като използват възможно най-много от разпознатите думи. Тази дейност може да отнеме повече време и да остане за домашна работа.
Оценка и самооценка	След изпълняване на дейностите учителят прави коментар на резултатите и поставя качествена оценка на работата на учениците. Дискутират се установените затруднения или пропуски. Най-активните ученици и най-оригиналните текстове могат да бъдат оценени.
Препоръки към учителя като модератор на учебния процес	В зависимост от нивото на познания на учениците упражнението може да се адаптира и да се придаде състезателен елемент или да се ограничи броя на двойките думи, които учениците да откриват.

Третият реализиран интелектуален продукт е **методическото ръководство за приложение на интерактивното учебно помагало „Дигитална раница – Моята България“**¹⁹. Той е планиран и реализиран като потребителски интерфейс за учителите. Целта на ръководството е да окаже методическа подкрепа при съчетаването на електронните ресурси с останалите дидактически средства. Съдържа описание на методологи-

¹⁹ Методическото ръководство за учителя е създадено от доц. д-р П. Събева и доц. д-р Юлия Симеонова, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“.

ята на изграждане на интерактивното учебно помагало, интегрирано в електронна образователна платформа, и методиката на неговото цялостно или тематично подбрано приложение в учебния процес. Методическото ръководство е иновация както в структурно-съдържателен, така и в дидактически аспект спрямо изучаването на географията, историята и културата на български език в училищата в чужбина²⁰.

Като отговор на съвременните образователни предизвикателства, интерактивното учебно помагало „Дигитална раница – Моята България“ е завършен цялостен електронен продукт, чиито характеристики дават възможност да се интегрира както в условията на традиционна, така и в електронна учебна среда. Създаден да подкрепи обучението по български език и литература, история и цивилизации и география и икономика (1.–7. клас) в българските неделни училища, той успешно може да се ползва и в училищата на територията на България.

ЛИТЕРАТУРА/ REFERENCES

Публикации/ Publications

Георгиева-Лазарова, Ст. 2021 – Стоянка Георгиева-Лазарова. Педагогически аспекти на електронното обучение. В. Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий“, 2021, 37–41. [Stoyanka Georgieva-Lazarova. Pedagogicheski aspekti na elektronnoto obuchenie. V. Tarnovo: UI „Sv. sv. Kiril i Metodiy“, 2021, 37–41.]

Кушева, Р. 2000 – Румяна Кушева. Методика на обучението по история. София: Парадигма 2000. [Rumya Kusheva. Metodika na obuchenieto po istoria. Sofia: Paradigma, 2000.]

Събева, П. 2023 – Петя Събева. Дидактически предизвикателства пред географското обучение в българските училища в чужбина. – В: *Образование, география и културен туризъм*. Юбилеен сборник в чест на 60-годишнината на професор доктор на науките Стела Дерменджиева. Част I. В. Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий“, 2023, 267–283. [Petya Sabeva. Didakticheski predizvikatelstva pred geografskoto obuchenie v balgarskite uchilishta v chuzhbina. – V: *Obrazovanie, geografiya i kulturen turizam*. Yubileen sbornik v chest na 60-godishninata na profesor doktor na naukite Stela Dermendzhieva. Chast I. V. Tarnovo: UI „Sv. sv. Kiril i Metodiy“, 2023, 267–283.]

Интернет базирани източници (достъпни: август-септември 2024):

„Дигитална раница – моята България: интерактивно помагало за обучение на български език в чужбина“. Онлайн образователна платформа със свободен достъп за обучение на български език в чужбина. – <<https://digitalbag.bg/>> достъпен: 8.09.2024. [**„Digitalna ranitsa – moyata Balgaria: interaktivno pomagalo**

---

²⁰ Вж. Методическо ръководство за учителя: <https://digitalbag.bg/rakovodstvo-za-uchitelya> (достъпен: септември 2024).

za obuchenie na balgarski ezik v chuzhbina“. Onlayn obrazovatelna platforma sas svoboden dostap za obuchenie na balgarski ezik v chuzhbina. – <<https://digitalbag.bg/>> (dostapen: 8.09.2024).]

Наръчник по иновативни образователни технологии. Национална мрежа от университетски центрове за иновативни образователни технологии. Виртуална библиотека. – <<https://www.mon-nmuciot.bg/virtualLibrary.html>> достъпен: 25.08.2024. [**Narachnik** po inovativni obrazovatelni tehnologii. Natsionalna mrezha ot universitetski tsentrove za inovativni obrazovatelni tehnologii. Virtualna biblioteka. – <<https://www.monnmuciot.bg/virtualLibrary.html>> (dostapen: 25.08.2024).]

Наръчник за прилагане на компетентностния подход в обучението на бъдещи учители. – <<https://www.mon-nmuciot.bg/?npkp>> достъпен: 25.08.2024. [**Narachnik** za prilagane na kompetentnostniya podhod v obuchenieto na badeshti uchiteli. – <<https://www.mon-nmuciot.bg/?npkp>> (dostapen: 25.08.2024).]

Проект „Дигитална раница-моята България“: интерактивно помагало за обучение на български език в чужбина“. Договор № 2020-1-BG01-KA226-SCH-094970. – <<https://erasmus-vtu.bg/digitalbag>> достъпен: 28.08.2024. [**Proekt „Digitalna ranitsa-moyata Bulgaria“**: interaktivno pomagalo za obuchenie na balgarski ezik v chuzhbina“. Dogovor № 2020-1-BG01-KA226-SCH-094970. – <<https://erasmus-vtu.bg/digitalbag>>(dostapen: 28.08.2024).]

Учебна програма по история и цивилизации за V – VII клас за обучение-то, организирано в чужбина. – <https://www.mon.bg/nfs/2018/01/istroia_5_7kl_f.pdf> достъпен: 2.09.2024.

[**Uchebna programa** po istoria i tsivilizatsii za V – VII klas za obuchenieto, organizirano v chuzhbina. – <https://www.mon.bg/nfs/2018/01/istroia_5_7kl_f.pdf> (dostapen: 2.09.2024).]

Учебна програма по история и цивилизации за V клас. – <https://www.mon.bg/nfs/2023/11/up_v_history.pdf> достъпен: 2.09.2024. [**Uchebna programa** po istoriya i tsivilizatsii za V klas. <https://www.mon.bg/nfs/2023/11/up_v_history.pdf> (dostapen: 2.09.2024).]

Учебна програма по история и цивилизации за VI клас. – <https://www.mon.bg/nfs/2023/11/up_vi_history.pdf> достъпен: 2.09.2024. [**Uchebna programa** po istoria i tsivilizatsii za VI klas. – <https://www.mon.bg/nfs/2023/11/up_vi_history.pdf> (dostapen: 2.09.2024).]

Учебна програма по история и цивилизации за VII клас. – <https://www.mon.bg/nfs/2023/11/up_vii_history.pdf> достъпен: 2.09.2024. [**Uchebna programa** po istoria i tsivilizatsii za VII klas. – <https://www.mon.bg/nfs/2023/11/up_vii_history.pdf> (dostapen: 2.09.2024).]